

09.04.

6 клас

укр.мова

Добровольська В.Е.

Написання разом, окремо і через дефіс неозначених займенників

Мета.

Удосконалювати вміння орієнтуватися в умовах спілкування в малих групах і вміти підтримувати його. Через роботу над побудовою письмового висловлювання на певну тему в доцільному стилі й жанрі, вибираючи й поєднуючи різні типи мовлення, активізувати мовленнєву діяльність учнів. Викликати пізнавальний інтерес до вивчення української мови; сприяти розвитку аналітичного мислення.

Гра «ТАК-НІ»

Так 1. Займенник - це самостійна частина мови.

Так 2. Займенник вказує на предмети, їх ознаки, кількість, не називаючи їх.

Ні 3. Займенник відповідає на питання : «Що зробити?».

Ні 4. Займенник виконує синтаксичну роль тільки додатка.

Так 5. Усі займенники змінюються за відмінками.

Ні 6. Усі займенники змінюються за числами.

Так 7. У непрямих відмінках особових займенників III особи після прийменників з'являється приставний звук н.

Вставити пропущені займенники.

У мене є товариш Сергійко. Я сиджу з ним за одною партою. Сергій дуже добре вчиться. Недавно про нього писали в стінгазеті. По дорозі в школу я завжди заходжу за ним. Ми йдемо через парк. В ньому багато квітів і зелені. За ним розташована школа.

Дослідження.

- Яким способом утворені слова?
- Від розряду яких займенників утворені ?
- Якого значення набули?

Займенники
утворюємо за
допомогою
префіксів,
суфіксів від
питальних.
Додають
значення
невизначеності,
тому неозначені.

Спостерігаю – роблю висновки

Казна – що
Будь - чий
Чий – небудь
Хтозна - коли

Аби за ким
Хтозна через
скільки

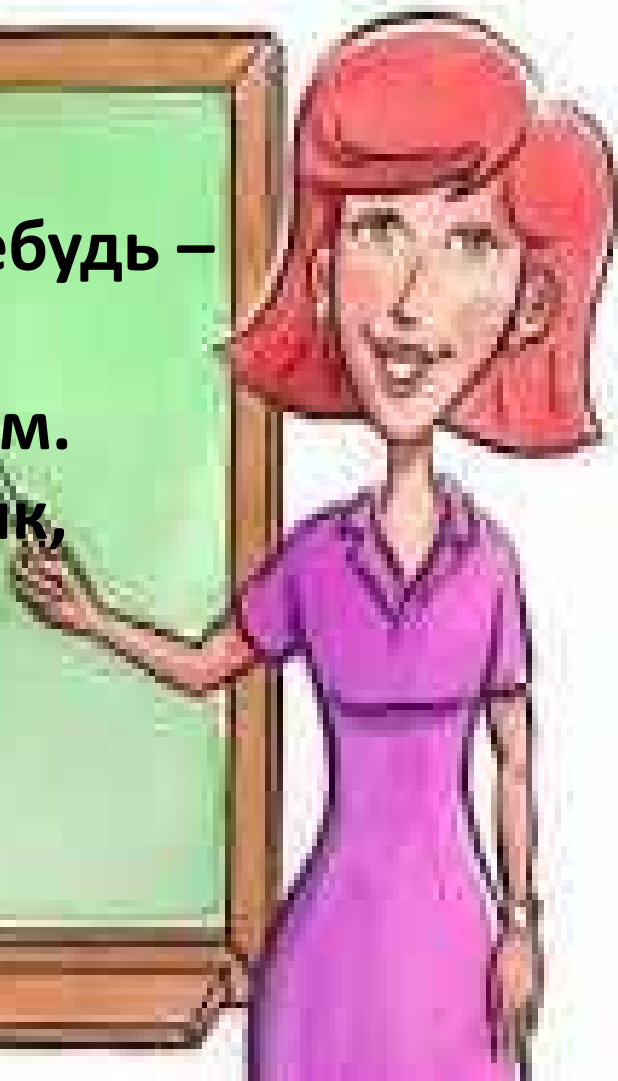
Абичий, дехто,
котрийсь

Неозначені займенники
Пишемо залежно від
Способу творення

Віршоване правило

Казна-, хтозна -, будь -, небудь –
Про дефіс ти не забудь!
Аби-, де-, -сь – пиши разом.
А як бачиш ти прийменник,
То слова пиши окремо.

Разом

З частками аби-,
де-,
-сь
(Абищо,
дехто,
якийсь)

Через дефіс

З частками будь-,
казна-, хтозна-,
-небудь
(Будь-що,
казна- хто,
хтозна-який,
чий-небудь)

Окремо

Якщо між
часткою і
займенником
стоїть
прийменник
(Аби до чого,
будь для кого,
хтозна на якому)

**Прочитайте. Визначте неозначені займенники,
з'ясуйте їхні відмінки.**

- 1. Хіба ж кого-небудь ми
опечалимо? (Л. Костенко).**
- 2. День минув без будь-яких пригод
(М. Старицький).**
- 3. Твоя справедливість має
перевищувати абияку
несправедливість інших щодо тебе
(Б. Брюгген).**

Розподіліть займенники в три колонки залежно від написання: 1) разом; 2) через дефіс; 3) окремо. Обґрунтуйте написання.

- Котрий/сь, аби/що, хтозна/з/ким, який/ небудь, де/якої, будь/для/кого, будь/хто, який/сь, аби/чого, казна/ скільки, хтозна/чийого, де/в/кого, де/чийїх, казна/в/чому, будь/чий, хтозна/які, будь/у/кого, аби/з/ким.

Разом

Котрийсь
Абищо
Деякої
Якийсь
Абичого
Дечийх

Через дефіс

Який-небудь
Будь-хто
Казна-скільки
Хтозна-чийого
Будь-чий
Хтозна-які

Окремо

Хтозна з ким
Будь для кого
Де в кого
Казна в чому
Будь у кого
Аби з ким

Вправа 523

Запишіть займенники, зашифровані в схемі, у родовому та місцевому відмінках.

	котрий	
що	<i>будь-</i>	чий
	<i>-небудь</i>	
скільки	<i>казна-</i>	який
	<i>хтозна-</i>	
	хто	

Перепишіть прислів'я, розкриваючи дужки.

- 1. (Будь)хто собі не ворог.
- 2. Гнів народу (будь)кому страшний.
- 3. (Де)чому вчилися, то дещо й знаємо.
- 4. Випробувана сироватка краща за (бозна)який кисляк.
- 5. (Казна)кому щодня неділя.

***Від поданих питальних займенників
утворіть і запишіть неозначені.***

- Який - якийсь, деякий.
- Чому - чомусь, будь-чому.
- Скількох - скількись, будь-скільки.
- Чиє - чийсь, будь-чий.
- Хто - хтось, дехто.
- Ким - кимось, будь-ким.
- Чийого - чийогось, чийого-небудь.

Перепишіть, знімаючи ризики.

- 1. Зорі в морі у прозорій хто/сь розсипав у воді.
- 2. Я чекаю чого/сь, я притих.
- 3. (Будь) які рухи плит земної кори не проходять безслідно.
- 4. Кого/сь на пісню раптом потягло.
- 5. Мама в будь/яку погоду п'є з криниці чисту воду.
- 6. Пастушки, зібравшись біля вогнища, починали розповідати що/небудь.

***Записати займенники, виправити
орфографічні помилки.***

М

І

Р

К

У

Й

!

Де-який,

деякий

будь-заким,

будь за ким

аби-який,

аби який

щонебудь,

що-небудь

девчому,

де в чому

казнащо,

казна-що

де-що,

дещо

будьз-чим,

будь з чим

хто зна-який.

хтозна-який

Тести

1. Виділіть рядок, у якому всі неозначені займенники слід писати через дефіс.

- А хтозна/кого, казна/з/ким, якого/небудь, будь/котрий;
- Б хто/небудь, аби/який, бозна/якому, казна/що;
- В де/чим, казна/чийого, бозна/скільки, будь/скільки;
- Г бозна/які, будь/котрими, хтозна/яких, що/небудь.

2. У якому рядку всі займенники пишемо окремо?

- А будь/з/якою, будь/хто, казна/чий, чим/небудь;
- Б де/з/кого, будь/з/ким, хтозна/у/скільки, казна/з/ким;
- В казна/чого, чим/небудь, хтозна/чиї, будь/що;
- Г будь/чим, хтозна/до/кого, казна/чий, скільки/небудь.

3. У якому рядку всі займенники пишемо разом?

- А аби/хто, з будь/якого, де/котрим, хтозна/у/скільки;
- Б у будь/чиїх, казна/з/якого, де/чим, аби/кого;
- В казна/хто, у кого/небудь, з будь/яким, у де/чому;
- Г кого/сь, аби/якими, де/кому, аби/чий.

Домашнє завдання

Вивчить правило-вірш.

Перепишіть, знімаючи ризики, уставте пропущені літери.

- 1. Нехай я буду казна/що, а не запорожець, коли сьогодні з нас один не дістане лицарс..кої слави!
- 2. Дух народу — незборима сила, коли люди не ждуть ман..и з неба, не заглядають кому/сь до рук, а діють.
- 3. Щоб висловлювати свою думку про будь/кого, треба бути готовим сприйняти будь/яку думку про себе.